

Riscuri sociale și demografice în România.

O abordare sociologică

Marian Preda

Prima observație se referă la fondul problemei relațiilor societății românești cu serviciile de informații. Cred că avem un deficit fantastic de competență în a lua decizii și mai ales, în a lua decizii fundamentate pe evidențe. Noi, românii, spunem spre deosebire de anglo-saxoni că „luăm” decizii. Încă din expresia aceasta vedem cum întâmplătorul este implicat în actul decizional, deoarece, spre deosebire de noi, anglo-saxonii spun „to make a decision”, ceea ce este complet diferit. Și așa spune că ceea ce trebuie făcut în continuare este să-i obișnuim pe decidenți să ia decizii fundamentate. Este ceea ce fac de multă vreme anglo-saxonii, n-am timp de foarte multe exemple, dar așa da totuși unul foarte scurt. Ceea ce este echivalentul funcțional al Institutului Național de Statistică la noi, la ei se cheamă „Statisticianul Național”, și într-o vizită acolo, cu câțiva ani în urmă, am văzut un sistem de gestionare a datelor simplu, la care au acces public toate instituțiile și persoanele interesate. Se poate accesa orice informație, până la nivel de unitate de la care se culeg datele (școală, circă de poliție etc.), pe hărți, regional, local și repet, de unitate chiar mai mică, pentru a vedea indicatorii furnizați de această instituție. Toate deciziile, inclusiv proiectele pentru care se cer bani, sunt fundamentate pe baza acestor informații. Pentru a cere bani pentru educație, deși indicatorii regionali și locali erau mai buni decât cei naționali, se cereau bani pentru o singură

școală, care era într-o zonă cu delincvență mare și cu emigranți foarte mulți și pentru care, doar la acea școală, indicatorii erau mult sub media națională.

La noi nu se întâmplă așa, pentru că nu avem o cultură a indicatorilor, nici în momentul în care pregătim variante decizionale, nici în momentul în care planificăm. Uitați-vă la strategiile românești. Nu au indicatori, termene și planuri operaționale. De asemenea, nu facem monitorizare și evaluare după implementarea unei strategii și de aici apar foarte multe riscuri.

Și acum trec la partea a doua. Cred că se vorbește mult, probabil e bine, despre dimensiunea internațională a informațiilor, se vorbește foarte mult de globalizare, o temă care îmi place și mie, haideți să abordăm tema globalizării la noi acasă, pentru că nu ne interesează, de exemplu, cum se bat marile companii între ele în străinătate, ci cum se bat ele în România cu firmele românești mici și amărâte. Și în domeniul organizațiilor private avem un deficit fantastic de decizie bazat pe informații. În acest sens, așa spune că pe zona socială și economică există riscuri enorme.

Pentru că am promis că vorbesc puțin o să menționez doar riscurile, de exemplu, demografice. Avem în România o populație activă mai mică decât populația de pensionari. Aveam, în 1990, 215.000 de pensionari de invaliditate, acum avem 960.000, majoritatea lor sunt cu pensii false de invaliditate, deci le iau pensiile celorlalți. Trebuie să analizăm vârsta de pensionare medie reală, pentru că vorbim tot felul de prostii și mărim pensiile fără să facem analize, iar această vârstă reală de pensionare este în medie în România de 54 de ani, în timp ce speranța de viață ajunge la vârsta de pensionare – în cazul femeilor spre exemplu – la vreo 83 de ani. Deci, femeile, vă spun eu, că am calculat foarte serios, stau mai mult la pensie în România decât pe piața muncii. Acestea sunt riscuri reale și cu efecte pe termen lung pentru societatea românească. De exemplu, cheltuielile de

pensii sunt categoria de cheltuieli cea mai mare din bugetul României și nicio firmă nu-și poate compara veniturile cu bugetul României. În orice variantă de analiză, populația României va scădea drastic în viitor, chiar dacă menținem migrația constantă, ceea ce oricum nu este posibil. Nu avem o strategie de încurajare a imigrației, nici una de încurajare a natalității. Eu pot să menționez cinci-șase cercetări la care am participat, cu rapoarte bine fundamentate, pe care le folosesc organizațiile internaționale, dar decidenții din România nu prea le folosesc.